

Nedělní rozjímání

doba
velikonoční **2021**

**Impulzy otce
Pavla Ambrose SJ**

2. neděle velikonoční

Již nemusím žít za dveřmi!

Být za dveřmi, na hanbě, je vlastně docela nepříjemný trest! Je po Velikonocích a apoštolové jsou za zavřenými dveřmi. Ježíš doslova přišel zavřenými dveřmi. Evangelium neříká, že se objevil, zjevil, ale On přišel, postavil se, stanul mezi nimi. To nám dává nahlédnout, že je vystavěn první den nového stvoření, kde lidské tělo žije novou jakostí, kterou před tím nepoznalo. Nejedná se o virtuální svět ani sen. Ježíš přišel, postavil se doprostřed. On je uprostřed, je středem světa, dějin, všeho a všech. Je uprostřed všeho strachu ještě nevykoupeného světa, myšlenek, úvah, i když jeho učedníci nejsou schopni si přemalovat dosavadní obraz světa. Nyní vystupuje to, co vychází z Pánova zmrtvýchvstání. A to je dnes denním chlebem církve. Církev zde není od toho, aby dávala druhým znamení jeho přechodu ze smrti do života jako něco vzdáleného v budoucnosti, ale je zde on, jeho ruce s ranami, a svědčí o díle, které Bůh dovršil. Jeho probodený bok po zmrtvýchvstání dosvědčuje, že Otec svého Syna nikdy neopustil a neopustí.

Když je toho srdce plné, může uslyšet jeho šalom: „Pokoj vám!“ (Jan 20,19) To není jen pozdrav, ale ujištění v jejich životní situaci, která je naroubována na jeho zmrtvýchvstání. Co tento pozdrav v srdci tvoří? Ujištění: nejsem ničím ohrožen. Když říká pokoj vám, tvoří tento pokoj, bezpečí, ujištění. Stává se naší součástí. „Tu ho všichni opustili a utekli.“ (Mk 14,50) Já vás nikdy neopustím: toto zvolání známe všichni. A přesto nikdo z nás nemůže říci: „Nikdy jsem tě neopustil.“ On však to o sobě říci může, protože náš nebeský Otec nás nikdy neopustil. Apoštolové dokonce přísahali, a přesto on zůstal se svým křížem sám. Když Šimon Petr přišel jako první apoštol ke Kristovu hrobu, vešel, uviděl prázdný hrob a uvěřil. Když nechám kněze nahlédnout do svého srdce při zpovědi a zjistím, že je prázdným hrobem, mohu vidět prázdnotu, a přece uvěřit, že Kristus má moc do této prázdnoty vstoupit a vše proměnit. Vzpomeňme na Tomáše, který jako první řekl, že je ochoten pro Krista i zemřít (Jan 11,16), ale pod křížem nebyl. Proto nemohl Krista poznat. Nepodíval se do prázdnoty pod křížem.

Proto je tak důležité potkat Krista jako velikonoční oběť, jako Beránka obětovaného za nás za všechny. Ten nám může říci, když se na něj budeme dívat, „Pokoj vám!“ Ten, kdo ho poslal, čeká. On přivede i ty, ke kterým je poslal. Kristus se již nevrací do života, který je za zavřenými dveřmi, ale vstupuje do něj, aby nás ze života za zavřenými dveřmi vyvedl. Otec vidí Syna, který se obětoval, a za ním vidí zástup těch, které vede.

Co je to za zástup? To jsou ti, kdo přijali dar Ducha Svatého (srv. Jan 20,22). To je náš rodokmen. To je můj rod, to je moje rodina. Jsem veden a přiváděn v zástupu

vykoupených k Otci, a zároveň se mám v té řadě otočit a vzít někoho za ruku, a jako jsem veden, tak mám vést. „Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.“ (Jan 20,21) Odpouští, abychom odpouštěli.

Dívejme se kolem sebe, kdo v sobě živí starý život, svoje tělo a svoje Já, a kdo v sobě krmí život lásky slovy blahoslavenství: živíme lásku chudobou ducha – více je dávat než přijímat, pláčem nad tím, co ještě není a na co musím čekat, tichem – které dává prostor druhému, spravedlností, když nevidím jen své nároky, milosrdenstvím, když projevuji uznání a vděčnost, čistým srdcem, když vidím, že vše dobré přičítám jen Bohu, pokojem, když nechávám vládnout v sobě Boha, živíme lásku i tím, že přijímám hořké plody pronásledování a nenávisti, když více důvěřuji Boží odplatě než své mstě. Tomáš nás učí: Kristus s ranami, kterému nezůstal věrný, je Božím Synem, který nepřestal být nikdy věrný. Nemůžeme se vyhnout prázdnotě hrobu zla, protože teprve tam uslyšíme Kristovo zvolání: „Pokoj tobě, pojd' blíž, pojd' ke mně. A zůstaň!“ Znovu se rodíme z Kristova boku, jako byla žena stvořena z Adamova žebra. Tehdy náš život bude naplněn.

3. neděle velikonoční

Kristus otevírá dveře a vyvádí nás z dusivých uzávěr

Ježíš znovu odkazuje na viditelné známky utrpení, jeho ruce a nohy jsou svědectvím, že láska Boha Otce je jedinou nezničitelnou realitou. Jeho věrnost je jediná, kterou nelze obejít nebo zlomit. Vstup Otcovy lásky do našeho života znamená náš vstup do věčné paměti. Tajemství veliké noci bylo dovršeno, když Boží Syn své lidstvo obdaroval svým posledním výdechem Otcí. Přinesl dar lidství svému Otcí, učinil lidství součástí jeho věčné lásky.

Ve čtyřiceti dnech, v nichž se Ježíš zjevoval, můžeme vidět, jak nás i vychovává. Číslo čtyřicet v Bibli označuje čas učení a poznání tím, že rozlišujeme. Ježíš se zjevuje fyzicky ve světě prvního stvoření. Proměněný vstupuje do tohoto světa, aby mu ukázal, že náš všední svět není uzavřen zákonitostmi stvořeného světa. Život prožívaný v naší lidské tělesnosti jako život lásky Božího dítěte (stejně jako Kristův pozemský život byl prožíván jako život lásky Syna), a to prostřednictvím úplné oběti, kterou je smrt (u Krista na kříži), umožňuje vstoupit do věčné paměti Otce. Náš všední život je prožíván integrálně v synovské lásce. Vše, co Kristus konal během svého života ve společenství s námi, je uchováno v životě, který nekončí. To je důvod, proč se zjevuje v tomto světě, nebo dokonce s apoštoly jí. Cokoli prožíváme v lásce, může se stát součástí Božího království. Je s Kristem ukryté v Bohu. „Ale až se ukáže Kristus, váš život, potom se i vy s ním ukážete ve slávě.“ (Kol 3,4)

Kristus ukazuje učedníkům novou kvalitu života, svého lidství. Prostřednictvím události veliké noci, vydáním se, obětováním sebe sama, které je zároveň odevzdáním, necháním se obejmout, svobodným přilnutím dítěte. Tím vším se dovršuje nová generace lidstva. Stává se lidstvím, které je dětstvím. Vše je žito ve společenství s Otcem na způsob Kristův. Existují novým způsobem, který zaručuje ten, který je „uprostřed nich“ (srv. Jan 1,14; 20,19.26). Skrze naše svobodné přilnutí se naše lidství stává součástí lidstva patřícího vzkříšenému Kristu. V povelikonoční době Kristus apoštoly učí zvykat si hledat ho ne výlučně jako nějakého jednotlivce. Jeho božství je přítomno v těch, kteří se jím nechali obejmout. Žijí své vzkříšení.

Otevírá jejich mysl porozumění Písmu, aby je naučil vidět proměněné lidství. Písma lze pochopit jen v Kristově těle, jsou slovem utvářejícím vše. Nejde jen o intelektuální porozumění s pomocí technik interpretace. Písma obsahují Slovo, které se nyní projevilo jako Boží Syn, pravý člověk, proto klíčem k porozumění je přítomná Osoba, ne text jako dokument. K tomu potřebujeme inteligenci propojenou vztahem, mluvíme o agapické inteligenci, která nám je ve skutečnosti dána skrze Ducha Svatého. Duch propojuje. Otevření mysli porozumění Písmu se

stává posledním gestem vykoupení, které potom uskuteční Duch Svatý. Uvádí do veškeré pravdy (Jan 14,26; 16,13). „Nyní se však skrze církev ukázala přerozmanitá Boží moudrost knížatům a mocnostem v nebi.“ (Ef 3,10)

Hřích nějakým způsobem zatarasil možnost bezprostředního čtení (kontemplaci). Uzavřel člověka dovnitř jeho souřadnic. Opovážlivě se domnívá, že je jako Bůh. Proto je mu odňata vize veškeré jednoty, která patří pouze Otci a ke které může přistupovat pouze Kristus. Je to vztah dítěte, který otevírá to, co vyslovuje nebeský Otec. S mentalitou hříchu je člověk přikován k tomu, co si vymyslel: metody poznání, studia, interpretace. Nedokáže pochopit logiku vztahu, společenství a jednoty. Nerozumíme nikdy Písmu bez vztahu s Kristem, Synem Otce. Skutečně, nacházíme se v něm, který ve své podobě prožívání božského a lidského je smysl a naplnění.

My ve věcech, které se nám stávají každý den, chceme okamžitě nějaký svůj osvědčený či upokojující výklad. To je styl našeho myšlení. Kolik sebeklamů! Vůbec nebereme v úvahu, že jediné místo, kde věci získají své pravé pojmenování, jediné místo, kde vše dává smysl, kde se to i odehrává a stává skutečností, je **svátost, liturgie**: pouze zde se věci opět pojmenovávají tak, jak jsou, protože existují jako **synergie mezi Slovem, Duchem a stvořením**. V liturgii se hovoří, ale také se zde odehrává, stává: hříchy jsou odpuštěny a skutečně zahlazeny. Slovo předčítané, vykládané se stává prostřednictvím proměny chleba a vína vtěleným slovem, tím, co nás živí. Přivádí nás k druhému, který se nám stává vlastním. A člověk se stává tím, co jí.

Vůbec tedy nejde o pochopení slova, z něhož můžeme sestavit jakýsi program života, který musíme uskutečnit. To Slovo samotné, přítomné v životě je teurgické. Uskuteční to podstatné samo, svojí silou, promění, jen když je přijmeme. **Povelikonoční Kristus zavírá všechny dveře možné ideologické nebo moralistické interpretaci víry v něj a otevírá dveře vztahu, jednoty srdcí.**

4. neděle velikonoční

Krása jako prostor svobody – dobrý pastýř

Je před námi neděle Dobrého pastýře, který dává život za své ovce. Biblický text hovoří doslova o krásném pastýři. Slovo dobrý (καλός) není v našem českém překladu „úplné“. V původním jazyce Bible znamenalo zároveň krásný. Ke změně došlo v důsledku právního a morálního výkladu, který v překladu biblických výrazů nezřídka převládl. Hebrejský výraz vyjadřoval propojení: dobré je i krásné. Krása, která není dobrá, je protimluv a naopak – dobro, které není krásné, nemůže být dobré.

Můžeme si připomenout užití tohoto výrazu v Novém zákoně jen několika odkazy. Vždyť je užít více než stokrát. Křesťané mají mezi pohany vést krásný život, který ostatní budou moci chválit (srv. 1Petr 2,12). Kristus vydal před Pilátem příklad krásného života (srv. 1Tim 6,13). Krása je tím spojena s pravdou (srv. Jan 18,37). V podobenství o rozséváči semeno roste v dobré půdě, která se stává krásnou svou plodností (srv. Mk 4,8.20). Krásné je naslouchání, přijetí a působení slova v duchovní plodnosti.

Význam krásy nám darované dobrotou Srdce ponechává nezměrný prostor pro svobodu lásky, protože znamená přijmout primát Slova, kterým je Syn. Je počátkem i naší vlastní proměny, která nás vede k obětování sebe sama. Ve skutečnosti je pastýř, onen krásný, ten, kdo ukazuje, že Bůh pro člověka žije, neváhá obětovat Syna a sám se obětuje. „Já jsem pastýř dobrý! Dobrý pastýř dává za ovce svůj život.“ (Jan 10,11) **Krása, vše krásné, je něco dynamického, je vždy událostí proměny, která prochází odříkáním, sebeodevzdáním.** Ideál zříkání se není sám o sobě křesťanský. Je protikladem buddhistického vyhasnutí ohně. Slovo Dobrého pastýře je krásné právě proto, že ukazuje výhonek v semeni, které musí zemřít. Syn nevede titánský zápas bájného hrdiny, odkazuje na Druhého, nechává se obejmout Otcem. To je ta krása: vznikání a zanikání není koloběhem, nýbrž dějinami spásy. Smutek Buddhy je opakem krásy, protože skutečné vysvobození nespočívá v „probuzení se“, nýbrž je svobodným přilnutím k objetí Otce.

Krása obsahuje vždy i tajemství Velikonoc. A právě z tohoto důvodu je neděle Dobrého pastýře slavena v době velikonoční. Dává nahlédnout do velikonočního života, ke kterému je člověk pozván. Tajemství je skryto v osobě Syna, který svojí dobrotou ukazuje krásu. Krása ukazuje toho Druhého, vyvádí nás od sebe samých (narcismus, sebeosvobození či sebe-přijetí) do vztahu: Ty jsi, Tobě se dávám, pro Tebe umírám.

Pokud bychom se však u tohoto slova zastavili a rozhodli se, že budeme místo dobrý překládat krásný, pak by krása byla pouze ideální obdoba dobra. Je jednou

z nejhlubších ran naší civilizace, že dobrý a krásný život stavíme vedle sebe, nebo i proti sobě. Krása je často představována separátně od dobrého života, který je vlastně chápán jako hloupost nebo nedostatek prohnanosti. Královna krásy neváhá pojmenovat vesnické děvče vulgárním výrazem. A spojit krásný život s temnotou samoty, smrti, bezmocnosti? Proč bychom měli žít dobře jako semeno, které umírá, ale ještě nemůže vidět klíčení toho krásného? Krásný pastýř je i dobrý pastýř. Dává se Otci, přechází od viditelného stavu umírání zaživa do trvalé krásy objetí Otce. Ukazuje, že každá krása se skrývá v dobru, lásce, která je ochotná pro druhého zemřít. Je v počátku i dovršení vztahu, který nehledá sebe.

Krásný je člověk, který si osvojuje tuto novou existenci, kterou Bůh přinesl v Kristu pro obnovu lidskosti, pro lidství nové v Kristu. Je osvojena jako životní styl, který skrze smrt, během nejtěžších životních okamžiků, odhaluje sílu života, který obdržel, a to je láska Otce.

Právě tehdy, když padnou všechny klasické ideály, když je člověk zničen, klečí na kolenou, je rozdrčen, vyzařuje, exploduje a uvolňuje největší sílu. Oslava Otce vycházela z Krista, který zemřel potupnou smrtí, a tím vydal **svědectví krásy** před Pilátem. Je to tato krása lásky Otce, který dobro pozemské proměňuje v krásu i před očima lidí, před člověkem čistého srdce.

5. neděle velikonoční

Sebedarování vinného kmene

Obraz vinice je dobře známý ze Starého zákona. Hospodin je vinař, který vysázel vinici. Ta představuje Izrael, jeho lid. Prorokům se stala příhodným obrazem neplodnosti. Co s vinicí, když nepřináší plody? Syn je poslán Otcem, aby přinášel plody: „Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař.“ (Jan 15,1) Boží Syn se musel stát vinicí, aby vinná réva plodila pro věčnost. My jsme výhonky této révy, kterou je Kristus.

Co vše se skrývá v tomto obraze, naznačují slova proroka Ezechiela: „Synu člověka, čím předčí dřevo révy každé jiné dřevo křovisk, která rostou mezi lesními stromy? Bere se snad z něho dřevo, aby se z něho zhotovilo nějaké náčiní, či se z něho dá udělat kolík, aby se na něj pověsilo nějaké nářadí? Hle, dává se za potravu ohni, oheň stráví oba jeho konce, a když je i jeho prostředek spálen – hodí se snad ke zpracování?“ (Ez 15,2–4) Dřevo vinné révy se nehodí k ničemu, má cenu jen tehdy, když je plodné. Neslouží žádnému jinému účelu, než nechat procházet mizu ze země do bobulí hroznů. Bez kmene a výhonků hrozny nevyrostou, nedozrají. Dřevo vinného kmene je pouze z tohoto pohledu nepostradatelné (srv. Lk 6,44; Mt 7,16).

Kristus je réva a my jsme ratolesti. **Ovocem je lidství žité Bohem, lidství proniknuté láskou. Máme před očima tajemství boholidství v Kristově osobě.** Mízou je život Boží pronikající kmen a výhonky, rodící ovoce Božího života v člověku. A protože životem Boha je láska, která se vydává a odevzdává, jediná věc, pro kterou má cenu žít, je nechat lidství proměnit. Svého života se člověk ujímá jako obdarování, které je třeba žít jako dar sebe sama. Jediným smyslem člověka je láska, nechat sebe sama prostupovat Boží láskou a nechat ji rodit ovoce nebeské sladkosti. **Viditelné se stává v blahoslavenstvích.**

Bez nich je člověk stejný jako vinná réva bez hroznů. Vše stvořené má sloužit člověku a k oslavě Boží. Člověk navíc slouží Bohu tím, že nese ovoce jeho lásky ve svých slovech, činech a prožívání. Proto Kristus říká: „Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce.“ (Jan 15,5) Výraz zůstávat (μένω) v sobě obsahuje nejen vytrvalost, nýbrž i schopnost vzdorovat, trvat na něčem. Není romanticky míněným povzdechem, nýbrž odhodláním, jehož hloubku osvětlují nutné podmínky plodnosti vinné révy: větve musí být prořezávány zcela pravidelně. Na začátku perikopy na to text Janova evangelia upozorňuje: neplodné větve se odřezávají, ty, které mají nést ovoce, čistí (καθαίρω). Čistit v této souvislosti znamená stříhat stromy a vinnou révu od zbytečných výhonků. Zacházení s neplodnými a plody přinášejícími větvemi je velmi podobné. **To, co tvoří**

podstatu duchovní plodnosti, není řez, nýbrž míza. Askeze, která neotvírá cestu k míze Božího života, je podobná ořezávání vinných ratolestí určených ke spálení.

Kristus ukazuje rolníka, který ořezává, aby hodil větve na oheň, nebo otevřel proudění života. Tento obraz je radostným zjištěním: životodárný proud není v naší moci. Nejsme to my sami, kdo „se stříháme“ podle různých ideologií a fixních plánů a představ, ale je to Otec, kdo v dějinách života jednotlivce i celých národů prořezává svoji vinici. Řezy, kterými nás Otec osvobozuje od všeho, co nám brání nést ovoce, jsou jeho dílem. Tyto „ztráty“ jsou naším požehnáním. Sami se nemůžeme osvobodit. Nedokážeme si plně uvědomit a přiznat, že nevládneme vším, především nevládneme nad životem. Proto ve skutečnosti existuje i oheň, v němž se vše ověřuje (srv. Jan 15,6; 1Kor 3,13).

Toto tajemství řezů, odstraňování a spálení je nutno zohlednit i v našem chápání duchovního života. Ještě důležitější než odřezávání suchého je prořezávání umocňující růst kvality i kvantity vinných hroznů, rozvíjení duchovních darů. Tím se zvyšuje kvalita hroznů, a tedy i vína. Vinohrad je prořezáván, aby přinesl více hroznů. Ale vinař vidí ještě dále: vidí proměnu hroznů ve víno. Duchovní život zde nesměřuje k množství duchovních plodů nebo ke kvalitě zbožnosti, nýbrž k proměně života skrze vzkříšení do věčnosti.

Tento druh prořezávání je vyjádřen v evangeliu již zmíněným výrazem očistit. Je to Otec, který očišťuje, abychom přinášeli více ovoce. Ve středu zůstává Otec, který očišťuje, nejsme to my. Proč? Protože je to Otec, který vyvyšuje Syna (srv. Flp 2,9), jenž se stává poslušným až k smrti na kříži. Není to otázka našeho závazku zlepšovat se, a nakonec se při hledání dokonalosti zaměřit jen na sebe. Toto směřování nás uzavírá do nás samotných.

Jan nepoužívá podobenství, ale promlouvá obrazy. Tento Janův obraz vinné révy a ratolesti je pro život nezbytný, protože je to obraz propojování jednoty božského a lidského, což může být jedině dílem Otce. Nemůžeme ze sebe udělat dar nerozdělené lásky, který by nás připodobnil Kristu, a tím nám umožnil naše dovršení skrze vzkříšení v Kristově těle do nebeské slávy. Toto je dílo samotného Otce, protože je to Otec, který ví, co nám prospívá. Otec nás osvobozuje, abychom se mohli stát darem hodným Boží lásky tím, že se necháme obejmout. **Svobodné přilnutí je zároveň i naší skutečnou obětí.** Mnoho staletí jsme kladli velký důraz na formální projevy zbožnosti. Tím se vytvářela falešná iluze, že naše úsilí jednat morálně je zdrojem dokonalosti. I tím jsme v sobě mnohdy znehybnili schopnost předávat lásku jako jediný autentický znak duchovního života. Askeze a dokonalost se stala pro nás dobrým chováním v duchu pravidla nečinit zlo a nedělat druhým to, co nechceme, aby oni činili nám. Důraz na sebezapření je tak velký, že se nám z horizontu naší duchovní inteligence ztratil horizont sebeodevzdání, darování se druhému, sdílení životního stylu, jímž člověk naplňuje dar lásky druhému v každodenní konkrétnosti života. Jeho srdce je tím samým nakaženo virem

sobectví, které jej nakonec zcela zatvrdí. A čím jej poté naplňuje? Bezohledným úsudkem vůči ostatním, jímž si ospravedlní všechno „své“!

Být dokonalým, nebo být darem pro druhé. Tak nyní stojí náš život před otázkou, na kterou si musíme každý den odpovídat. Otec ví, co je nutné k tomu, aby každý z nás byl tím, čím je a být má, totiž dítětem, hříšníkem milovaným Bohem. Ví, jak ořezávat náš život, abychom mohli žít jako dar, jímž vyjadřujeme své naprosté, všeobsahující, a tudíž absolutně svobodné sebeodevzdání druhému. Jeho řezy nikoho z nás nijak nešetří, protože Otec nejlépe vidí cestu nejen k bohatosti plodů duchovního života, ale především k proměně našeho života. Dává nám světlo víry, abychom viděli to, co vidí on. Bůh je větší než naše srdce a ví všechno, jen on ví, jak překročit omezený rámec našich ideologií a našich tvrdošijně nastolovaných cest rozvoje. „Bůh ví všechno dokonaleji a lépe než naše svědomí.“ (1Jan 3,20) Proto potřebujeme, aby nás Otec nepřestával očišťovat.

Zde se otvírá autenticky evangelní postoj věřícího, přijetí toho, co život přináší, protože ví, že Otec vládne nade vším. Je vším pro nás a tento Boží život v nás, míza proudící z Kristova kříže, s naším životem nebojuje, nýbrž jej proměňuje. Něco vážného se vám v životě přihodí? Jak k tomu přistoupit, aby se moje srdce proměnilo? Přece i to, co vnímáme a prožíváme jako zmar, řez životem, je součástí vztahu s Bohem, nebo tomu nevěříme? Otec je ten, kdo v nás pracuje, vtéká do nás jeho život lásky jako míza, aby se plody našeho života staly darem pro druhého, přenesly proměnu životního údělu ve víno nebeské radosti. Až proměna ve víno dává plodům smysl a váhu.

6. neděle velikonoční

Jediný scénář života určeného ke vzkříšení

Velikonoční období se pomalu schyluje k závěru. Nahlížíme na opětovná zjevení Krista, jimiž vstupuje do života apoštolů. Podobně i do života dnešní církve. To není bez účinku. Kdo nechává Krista vstupovat do svého života a žije způsobem Božím? Ten, kdo odevzdává sebe sama. Kdo je obdarován, sám se chce stát darem. Nejen že dává, daruje se, věnuje druhým čas, odpouští, promíjí, podněcuje svobodu, otvírá prostor modlitby volající po dovršení.

Kristus se vrací k Otci, navrácí se do slávy, která mu byla dána před počátkem světa. Od věčnosti zrozen z Otce, vždy korunovaný Boží slávou, stejný Kristus se stále – i nyní ve světě – zjevuje. Žije nyní ve slávě, pravý Bůh a pravý člověk s proměněným lidstvím. Stal se člověkem, a proto touha po vzkříšení z mrtvých k člověku patří. Kristus ji prožívá ve svém Srdci. Je jeho nedílnou, integrální součástí. **Kristovo Srdce je plné životních příběhů každého člověka.**

Tváří v tvář přesvědčení, že smrt je poslední etapa, je nám dovoleno nahlédnout, že v Kristu je všechno jinak, než vidíme vlastníma očima. Co můžeme zahlédnout? Jinou logiku než logiku zmaru: kdo se odváží obětovat se, nabídnout sám sebe, stát se obětí, nekončí smrtí, ale je mu dán život nové kvality. Syn vždy žil tímto životem, měl život od věčnosti, život Boží. Poté, co přijal naše lidství, ve svém zjevení nám dává zahlédnout, že žije ze svého synovství, žije, protože je Synem. Jeho synovství je zřejmé, prosakující do našeho života, transparentní. Kde jedno proniká druhé, kde v jednom vidíme druhé, kde jedno nezakrývá a nezapírá druhé, je životem tato rovina žití lásky. Umírá, ale je milován. Kde Syn je věrný až na smrt, je Otec věrný až za smrt svého Syna. Objevujeme účinky dopadu života tryskajícího ustavičně z obdarování být Božím dítětem.

„Fyzická“ zjevení Krista po jeho zmrtvýchvstání postupně končí a dostávají novou podobu, kterou lze postihnout obrazy. V druhé části povelikonoční doby nám liturgie otevírá éru mystického poznání. Minulou neděli obraz vinné révy a ratolestí vyjadřoval sílu novosti, ke které dochází ve spojení s Kristem. Novost se stává naším životem (srv. Kol 3,3). Žijeme z jeho života, jsme uschopněni nést ovoce jako živá větve pečlivě pěstěná na vinici Páně. Doba obrazů se rovněž chýlí k svému závěru a s přibližujícím se příchodem Pána můžeme být svědky odhalování pravdy zřením, kontemplativním nazíráním. Dnes tyto obrazy končí a pravda je odhalena. Cožpak o tom evangelium nehovoří? „Teď mluvíš otevřeně, a ne obrazně.“ (Jan 16,29) Tato podoba Kristova zjevení je spojena se správným časem. Nastává dozrání.

Zmiňme na dokreslení postřeh Božího služebníka Antonína Šuránka, který zpětně objasňuje paradoxní zkušenost. Byl o svém povolání ke kněžství na gymnáziu neochvějně přesvědčen. Přesto ze semináře chtěl dvakrát odejít. „Ani jsem nepostřehl, že ve mně umírá starý člověk, když se ke mně Pán znovu obrací.“ Čas dozrávání je mystickou zkušeností, kdy Písmo, obrazy, znamení jen připravují příchod Pána ve slávě pro každého z nás osobně. Poznává ten, kdo je milován. Tehdy trvá láska Otce jako věrnost přesahující smrt. A to je jen v Kristu. „Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás.“ (Jan 15,4) Co znamená mystická zkušenost? „Zůstaňte v mé lásce.“ (Jan 15,9) Co odlišuje mystickou zkušenost od duchovní zkušenosti? „Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás.“ (Jan 15,9) Navíc je gradací, stupňováním, zosobněním založeným na jednom jediném: „Zůstávám v jeho lásce.“ (Jan 15,10)

Můžeme ukázat ještě na jiný přístup k pochopení dozrávání času. Otec Synu ukázal svou lásku a rovněž Syn – Já ji prokazuji vám všem. Otec projevil již tehdy lásku, když Duch Svatý sestoupil při křtu (srv. Jan 1,32–33), a tím oslavoval svého Syna. Stejně s námi jedná Kristus, když přislíbil a obdarovává Duchem (srv. Jan 7,39), samotným životem, který existuje mezi Otcem a Synem. Láska mezi nimi je rozšířena i na nás. Jsme zapojeni do této lásky, jsme touto láskou zrozeni, jsme uváděni do tajemství existence. Co je tím objasněno? V průběhu života je do nás vkládán Život, který přijímáme v Kristu při křtu. Je životem lásky Otce, Syna a Ducha Svatého. „Každý, kdo miluje, je zrozen z Boha a poznává Boha.“ (1Jan 4,7) „My víme, že jsme přešli ze smrti do života, a proto milujeme bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti.“ (1Jan 3,14)

Je nám předáván poklad evangelia. Pokud jsme milováni, žijeme. Že jsme živí, poznáváme z toho, že můžeme darovat sami sebe. Nejde o to, abychom vyjmenovali, co je třeba udělat, abychom byli s Bohem, ale o to, abychom zůstali pevní v Kristu Ježíši (srv. Gal 5,4–6).

Trvalým pokušením nás křesťanů je hledat to, co musíme udělat. Je ale v našich silách být v Kristu? Potěšit Krista? Získat jeho shovívavost? Kristus nás od toho trápení, co „musíme“, osvobodil. Dal nám život, ne náboženské předpisy. Přiměl nás přejít ze smrti do života, protože ten život, který dal Otec Synu, nám dal Syn tím, že se vložil do našich rukou. A odevzdání se do rukou svých bratrů je jedinou formou života. Je uschopněním k tomu, co nám dějiny ukazují jako jediný scénář života určeného ke vzkříšení. Dal nám život, který je láskou, učí nás trpělivě tomuto způsobu života. Jediným přikázáním je láska. Pokud budeme dodržovat jeho přikázání ze zamilovanosti k němu, jsme milováni, žijeme a život předáváme!

Konečně věta „zůstaňte v mé lásce“ objasňuje i původ naší sekulární krize. Pokládat lásku za cíl, který musíme dosáhnout vůlí nebo umem, je hereze. Jestliže takto diktujeme životu lásku, upadáme do neopelagianismu nebo neognosticismu. Tyto hereze opomíjejí, že křesťanské povolání je projevem lásky, která se odráží v našem lidstvu a následně skrze ně působí. Vytváří mentalitu individuální záslužnosti, a tím opomíjí podstatu společenství. Láska spojuje jedno s druhým

vztahem, jednotou, přijímáním. Tyto hereze uvažují jinak: intelektuálně dokazují, že mocí vůle a rozumu je možno dojít k řešení otázek, které od počátku tíží lidský život.

Vše můžeme shrnout do tří zjištění: **1.** Dar Ducha nás vštěpuje do tajemství: obdarování druhého (naše ztráta) rozmnožuje život lásky (srv. Lk 12,11; 21,13; Sk 1,7); **2.** je snadné začít si myslet, že chápeme, avšak uniká nám, kdo nás posílá. Ten, kdo nás osvobodil, je ten, kdo nám dává sílu dávat sami sebe, a tím mít účast na daru nejen od druhého, ale na daru Druhého; **3.** čekáme Ducha, který nás přičlení k cestě Paschy, k jedinému způsobu, který nás vede ke vzkříšení.

Slavnost Nanebevstoupení Páně

Cesta církve následuje směřování mrtvého a vzkříšeného těla Kristova

Nanebevstoupení! Ježíš, který vystupuje do nebe. Ne sám nebo kvůli sobě! Přináší Otci lidstvo, které k sobě přivtělil. Tento pohled na dovršení života i dějin evangelium úzce spojuje s posláním svěřeným jedenácti apoštolům. „A já, až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny k sobě.“ (Jan 12,32) „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu!“ (Mk 16,15) Nikdo nemůže přijít k Otci sám. Je to nespílitelné, nemáme-li dar Ducha. Duch spojuje vjedno. A kdy nám jej Ježíš přislíbil s konečnou platností? Když umíral a zemřel na kříži. Vzkříšený Kristus je ukřižovaný Kristus, Syn člověka. **Po svém vzkříšení se vrací do Galileje, místa konkrétního života, všednosti, ve které se učíme vše znovu přechít ve světle vzkříšení.** Zjevení Krista, jeho dotek, jeho slovo k našemu všednímu životu křesťana patří. Vtiskuje do něj sílu (Δύναμις, srv. Sk 8,10), která je v každém křesťanu. Tato síla uskutečňuje přechod od viditelného k neviditelnému, od našeho ke společnému, od toho, co je lidské, k tomu, co se stává boholidstvím. Proměňuje k novému životu, který je vlastní Božímu životu samotnému.

Ukazuje se tedy, že cesta církve následuje směřování mrtvého a vzkříšeného těla Kristova. Žije jako on v dějinách, je proniknuta Duchem Svatým. Syn i Duch mají pro ni stejný význam. Nikdo nemůže vydávat svědectví o Synovi jiným způsobem než jako dítě (v postoji důvěry dítěte). Láska Otce a Syna, vztah, uvádí život do společenství lásky, které věrností zachraňuje tělo. Vzkříšení je důsledek lásky věrné až do krajnosti. To je dílo Ducha, protože způsob, jímž Bůh žije, je nerozborné společenství vydechující vzájemnou láskou Ducha. Kde je Duch, není vítězství smrti možné. Je to Duch Svatý, který nám umožňuje žít ve společenství, které nám vlévá lásku Boha Otce do našich srdcí (srv. Řím 5,5).

Je-li tato dynamika Syna a Ducha Svatého v církvi narušena, jak o tom svědčí život církve nejen v dějinách, ale i v přítomnosti, do zapomnění, umírání, beznaděje smrti, zapomene-li na Krista a opomíjí-li přítomnost Ducha Svatého. Bez něho vystavíme misijní poslání církve do zcela slepé uličky. Zbydou trosky: naše činy, akce, mluvení, organizace, plány. Láska Otce světu zjevná nebude (srv. Mt 5,16).

Čemu bráníme, nemáme-li Ducha? Novosti, kterou přináší hlásání evangelia. Umění spojovat vjedno božské a lidské církve „zapomene“, bude-li oslněna sama sebou. Zapomene na důvěrnost s Duchem Svatým. Je-li církev přikryta pláštěm zapomenutí, bude trvat dlouho, než se církevní mentalita odvrátí od sebezahleděnosti, od důvěry ve vlastní moc, sílu vůle a pronikavost mysli a nechá se obejmout způsobem, jímž se rozpomene na své dětství. Tzv. úspěchy činí paměť

děravou. Co následuje v této vyprázdněnosti? Postaví se církev bez Ducha na jeho místo, na místo Krista. Bez Ducha nikdy nepřijme moc Krista – Bohočlověka, kterou má jako dítě v Otcově náruči. Kde není Otcova náruč, nastupují vládcové země, i ve zdánlivém rouše pastýřů. Bez Ducha pastýř totiž ztratí povědomí o tom, co vlastně přináší. Z eucharistie se vytratí hostina lásky, pokrm Kristova Těla pro věčnost. Co zbyde? Archaické rozvaliny: obřad, obřadnost a rituál. Prázdné fanfáry nebo narcistní gesta, opojení sebou samým, přestože před očima veřejnosti je dotyčný ochoten i líbat zem. K zemi ho sklání jeho pýcha, ne bázeň Boží. Bez eucharistie – hostiny lásky, bez anamneze není epikleze. Církev uschopní vidět dovršení, jít za ním a vytrvat. Chopíme se života – ke své vlastní zkáze – jako vlastních dějin.

Jen v Duchu máme světu vůbec co říci s užitkem. Bez Ducha zůstává jalovost, mlácení prázdné slámy. Nebo nás zajímá něco jiného? Snadno propadneme svůdnosti toho, jak se stát důležitými ve svých vlastních očích. Kdo nežije skrze Ducha Svatého a v Kristu, zcela mu uniká naplnění života a dovršení světa v Otcově lásce. Narcis nevidí ve svém zrcadle odraz Druhého. Tímto způsobem můžeme pochopit oněch pět znamení, která Marek vypočítává, zrcadlení z druhé strany: „Ve jménu mém budou vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky, budou brát hady do ruky, a když vypijí něco smrtelně jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se.“ (Mk 16,17–18) Byl to Duch, který přivedl Krista na poušť, kde odolal pokušiteli, a jedině skrze moc Ducha Svatého budou učedníci schopni zůstat v Kristu a zahnat myšlenky a pokušení, které ďábel podsunuje církvi. Jeho záměr je zřejmý: zabránit mentalitě umožňující proměnu těla, tedy něco, co on nikdy nebude mít! Nemusíme hned myslet na oficiálního exorcistu. Jinak, zcela odlišně, paradoxně bude člověk uvažovat tehdy, když tíhne k proměně těla na způsob Kristův. Jistěže nezapomíná ani tehdy na život, který směřuje ke smrti, ale hledá v něm v síle Ducha známky svého vlastního nanebevzetí. Kdo má toto v srdci, objeví netušenou tvořivost Ducha.

Rozpozná v sobě světlo, které vytvoří trojí „světelný proud“: vyzařování ze Srdce Krista, záření ze srdce člověka a vzájemné („ohnivé“) propojení tvořící plášť, který člověka chrání. Nebojme se hovořit o svatozáři, tedy o situaci zamilovaných. Plášť nás činí imunními vůči světu tím, že kráčíme jako děti Boží. Láska chrání milující. V síle těla a krve Kristovy, díky skutečnému léku pro věčnost. Kvůli našemu těšení se z toho, že jsme vyhlíženi.

Douška na závěr! Jelikož jsme již v Kristu před Otcem, chováme se podle toho na tomto světě, protože víme, že to, na čem záleží, je toto: čím jsme v Kristu. Přesně to se děje při každém slavení eucharistie. Při ní se „udomácníme“ v chlebu a vínu přinášeném na oltář. Co všechno můžeme přinášet! Na tuto naši nepatrnou oběť sestupuje Duch Svatý a klade ji do Kristova těla, stáváme se tělem Kristovým, to je církvi. Kdo je v Kristu, prožívá dvojí: je už v náruči Otce a jde zároveň vstříc svým životem vzdát Otci slávu. Vracíme se do své Galileje, do našeho všedního života, všednosti, ve které se učíme vše znovu číst ve světle vzkříšení. Kristovo zjevení po jeho zmrtvýchvstání nekončí až do skonání věků, budeme-li mít lásku a věnost

Kristovu. Nejsou okrajovou skutečností, nýbrž základem všeho. Vše ostatní stojí na písku. Zde se rodí misie, která obsahuje čtyři po sobě následující stupně postojů srdce: ujištění, objevení, proměna a volba být s druhými a pro druhé. Prostor misie se nachází v mezosobním prostoru, kde buď slovo platí, nebo shoří jak sláma. Tak Kristovo Srdce sestupuje do srdce lidského. Proto základním rozměrem života křesťana je potěšení duše i těla, radost v Duchu, jásot v Pánu, zpěv před tváří Otce, bohoslužba, která nepřestává. Je to radost blahoslavenství.

7. neděle velikonoční

Jednota v rozdílnosti

Svatost obsahuje z jedné strany jednotu, z druhé strany oddělení. Svátí jsou ti, kdo jsou „jiní“, jsou odděleni od světa, aby se mohli cítit doma v lůně Otce jako Syn: „Jako ty, Otče, ve mně a já v tobě.“ (Jan 17,21) Kristus prosí o jednotu, která se stává obrazem jednoty, která je mezi Otcem a Synem. Spojka jako (καθώς) zde může být ve významu právě tak. Mohli bychom volně přeložit smysl výroku následně: „Od okamžiku, kdy já a ty jsme pramenem autentické jednoty, tě žádám, abys rozšířil tento způsob jednoty a objasnil ty, kteří ve mně věří a které jsi mi svěřil.“ Pokračuje v modlitbě Syn, v kterém se synovství zjevuje v osobě Ježíše. Modlitba ukazuje osobu. „Když jsem byl s nimi, střežil jsem je ve tvém jménu. Jsou střeženi tak, že nikdo z nich nebude ztracen kromě jednoho zatracence, aby se naplnila Písma.“

Jednota v rozlišení mezi Synem a Otcem se stává součástí toho, jak Kristus učí své učedníky. Jinak řečeno: je ukázkou služby Ježíše vůči Dvanácti. Dává jim, a zároveň od nich požaduje jednotu, jejímž vzorem je jednota Otce a Syna, jednotu, která se uskutečnila plně na kříži. Ukazuje rozdíl osob, který je třeba uznávat a cítit, tvoří vlastní krásu křesťanství: jednotu v rozdílnosti. S tímto záměrem vstupuje Slovo do života lidí. Dodejme: ba i s tím, že se dotýkáme samotné povahy zla, která se projevuje ve ztracenosti syna. Podotkněme: ve ztraceném synu v očích věčně čekajícího Otce. Ztratil se, a proto zahynul. Ale byl nalezen! Naplňuje se Písmo: svoboda člověka je skutečná a umožňuje člověku skutečnou jednotu lásky, ale i její absolutní odmítnutí.

Augustin hovoří o *massa peccati* (mase hříšníků), o *massa perditionis* (mase zatracených) i o *massa damnatorum* (mase zavržených). Co tím vyjadřuje? Hovoří o Božím trestu, který spočívá v zatvrzení lidského srdce. V jakém smyslu? Bůh ponechává člověka jeho osudu a neuděluje mu milost, jež by ho přivedla k víře. To jsou strašlivé důsledky rozdělení člověka a Boha, které dostává sociální, až kosmické rozměry. Zde je třeba si být vědom toho, že se mluví o možnosti, ne o popisu stavu toho, co se stane. Jedná se v plné své hloubce o *mysterium iniquitatis*, tajemství hříchu, které je člověku ze své podstaty neproniknutelné, jde za hřích Adama a Evy.

Ježíš jakoby říkal: Nyní jdu k Tobě, říkám ti toto vše, zatímco žiji uprostřed dějin, ve světě. Prožívám tuto neschopnost člověka vytrhnout se z osidel zlého. O to více nyní prosím za tyto své učedníky, aby nemuseli prožívat toto niterné zemětřesení hrůzy nad záhubou a mohli se opřít o mě a mohli sdílet radost, kterou mám já osobně, když mě čekáš a vyhlížíš. Ježíšovo Srdce totiž na sebe bere veškeré rozrušení, neklid, znepokojení člověka, včetně toho, co to znamená být vyvržen na

okraj společnosti, být zavržen a ponížen tak, jak jen člověk umí ponížit člověka. Ani tehdy toto nemůže radost z návratu k Otci zkalit. Skutečně platí úplné ztotožnění Krista s člověkem: „Já jsem jim dal tvé slovo a svět je pojal v nenávist, protože nejsou ze světa, jako ze světa nejsem já.“ (Jan 17,14) K *mysterium iniquitatis* patří přece i to, že věrnost musí být nenáviděna ze všeho nejvíce. Provokuje nenávist, zášť, nepřátelství, odpor i zlobu.

Příchod Ducha, o kterého nyní prosíme v přípravě na Letnice, je spojen s velekněžskou modlitbou. Jaká je? Srdce Krista Velekněze zůstává zde na zemi, jeho tvář nese rysy lidství, pohled je však zvednut k nebi. Jsou to oči, které protrhávají nebesa a otevírají bránu světla. S příchodem Ducha do srdce člověka lze čekat příchod zlého, pro kterého je pohled dolů spojen s okoušením radostí, kterou nikdy nepoznal. Proto zůstat na zemi v Duchu je cestou, na které se nepochybně setkáme s lupiči, přepadením, ranami a ohrožením života, ale i s hojivou mastí na všechny rány světa. Cožpak se nemodlíme v modlitbě Otčenáš: zbav nás ode všeho zlého? Kdo takto prosí, vlastně se zasvěcuje: zůstává na rozhraní světa a nebe, tělem na zemi, srdcem v nebi. A to jen proto, abychom nepřišli k Otci sami, ale s těmi, které nám světil. To, co tvoří obsah slova katolický (καθολικός), je tato univerzalita Kristova Srdce. Obsahuje v sobě to, co tušíme, že je v Kristově Srdci, že je zde pro všechny ve smyslu: pro tebe každého, kdo ho hledáš.

Slavnost Seslání Ducha Svatého

Duch dává nahlížet z druhé strany

Seslání Ducha Svatého připadá na židovské Letnice, svátek, jímž Izrael děkoval za dar Zákona. Nový Izrael přijímá v tento den Ducha, který nás uschopňuje naplnit to, co Bůh od nás žádá. Zákon nemůže dát život (srv. Gal 3,21), protože nemůže osvobodit (srv. Gal 2,16); zatímco Duch Svatý je Pánem, který život dává. Co přesně dává? Schopnost žít, jak chce Bůh. Příklad seslání Ducha je spojen u každého z nás již nyní s dvěma tajemstvími života: stvořením nového člověka, dovršením stvoření ve vykoupení. Zjednejme si v tom jasno!

Tajemství nového člověka a jeho dovršení. Jak poznáváme toto tajemství? V okamžiku, když je lidstvu dáno a je přijato, poznáváme ho v prostředí života víry skrze vydávané svědectví. Svědectví jednotlivců i projevy života v církvi tvoří jeden celek, který oslavuje Otce. Zde záleží na svědectví každého z nás! V našem životě odhaluje tvář Otce, jeho lásku. Duch nás připodobňuje Ježíši Kristu. V něm jsme přijali dech Otce. On je novým zákonem, zákonem Ducha Svatého, tvoří nové srdce, nového člověka. **Stáváme se novými, protože doslova dýcháme Otcovým dechem. Je to stejný dech, který oživuje Syna. Máme život Syna.**

Evangelium hovoří o tom, že je Duchem pravdy. To je život zrozený Otcem. Je to život předaný, život darovaný, přijatý. Je to duch dětství. Víra nám dává poznat, že jsme znovuzrození a že dostáváme život. „Já jsem přišel, aby měli život a aby ho měli v hojnosti.“ (Jan 10,10) Víra sama je uměním předávat život. Nejedná se o předávání víry chápané zjednodušeně jako jiné poznatky. Víra má své nutné předpoklady, které utváří dispozice k víře. Jistě, obsahuje i to, v co křesťan věří. Ale tento rozměr bez odpovědi na otázku, proč věřím, by byl neúplný. Navíc, člověk vždy zůstává před nepochopitelným tajemstvím. Víra přináší i nazírání na Boha, **uchvácení Bohem**, které není zřídkavou událostí, ale projevem běžného života víry. Víra je proto vždy i předáváním života z víry, života, který je chápán jako láska, života, který se zjevuje jako láska, jako účast na životě Otce, Syna a Ducha Svatého. Udělejme si jasno v tom, co společenství zjevuje o nás: kdo má účast, i to, čím se účastní, tvoří život ve společenství.

Je to Duch pravdy, kterou dostáváme. On sám nás ztvárňuje do pravdivosti života. Nehovoří již sám za sebe, ale bere z toho, co je Kristovo, a to zvěstuje (srv. Jan 16, 13–14). Pravda se shoduje s Bohem a Bůh je láska, která v nás vzplane. Proto nás láska rozpáluje. Proto pravda myslí na druhého. Považovat pravdu za něco, co přináší schopnosti jedince mít rozum, by znamenalo popírat pravdu. Cožpak by se pravda vtiskla do ideálu odděleného od života? Tím bychom podrývali autoritu Ducha. Bůh zcela propadl lásce k člověku, proto je s ním jedno. Hřích odděluje od

pramene a činí z člověka něco falešného. Čím se člověk jako hříšník dobře rozpoznává? Velmi prostě, ze stále opakujícího se kolovrátku: „Já“ to dělám, „Já“ toho dosáhnu, „Já“ se tím stanu. Je možné uniknout z této léčky? Vyvázat z pasti? Dostat se z toho, co na nás zlý nalíčil? V hrozivém pádu do temna si člověk přisuzuje absolutní hodnotu, považuje se za zdroj života. Nedovede již ani přiřknout absolutní hodnotu tomu, o čem ví, že v jeho životě přichází od Otce. Od něho pochází veškerý život, který má smysl tím, že nesměřuje nevyhnutelně do zmaru a smrti. „Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi, těm, kdo věří v jeho jméno.“ (Jan 1,12)

Evangelium dále říká: „Oznámí vám, co má přijít.“ (Jan 16,13) Jiný překlad téhož místa by mohl znít: „Objasní vám, co se musí stát.“ **Je to Duch, který dává možnost vidět východisko, dává poznat, co je poslední etapou, epilogem života Božího dítěte.** Dá schopnost vidět dva světy, učiní zřejmým to, kdo je Kristus, který přešel ze svého lidství do slávy Otce. Odkazuje na eschatologickou dimenzi, v níž nám vrací život dítěte směřující k plnosti. Tak rozumíme i tomu, co znamená věta, která hovoří o vydávání svědectví. „Jste se mnou do počátku“ znamená mít účast na jeho těle a nyní i na jeho slávě. Dětství Boží se přelévá do jeho těla, které je takto přeneseno přes práh smrti. Vnesme více jasno do toho, co se týká proměny těla působením Ducha.

Vzkříšení se týká celého našeho života. Duch není bez těla. Moralistické přehánění vede nezbytně k dalšímu extrému: Duch je viděn jako něco, co je odděleno od těla, kdy moje identita již není spojena s tělem. To, co jsem jako osoba v Duchu Svatém, to žiji v mé lidské skutečnosti, v těle. Osoba se zjevuje a uskutečňuje ve své přirozenosti. To nás učí kristologie otců. Nemůžeme opovrhovat tělem, nemůžeme jej oddělovat od toho, co jsme. Duch Svatý je nám dán v našem těle. Proč tomu tak je? Abychom mohli zakoušet obdarování lidsky důstojným životem.

Víra není jen nadpřirozená, rozumná, ale také svobodná. Svoboda v nás je schopna uznat, co je darem v lásce, darem, který nic našeho neničí, ale proměňuje. Duch Svatý nás navyká na skutečnost, že Otec dal Syna, abychom měli život věčný a naše tělo přešlo do slávy Otce, aby se stalo tělem oslaveným. Jen tím naše tělo stoupne v ceně. Je drahocenné mnohem více, než si obvykle myslíme. Je na cestě k dovršení. Dívejme se na něj Duchem, který tento neodolatelný horizont Božího ujímání se světa zprostředkovává. Dává nám věci nahlížet z druhé strany! Obraťme se k Duchu, co nám chce říci osobně, nikomu jinému. Zde se dary Ducha Svatého mění v plody, „dokonalosti, které v nás Duch svatý utváří jako prvotiny věčné slávy.“ (KKC 1832)